

Kings and Conquerors – interview med Bille August og Nikolaj Arcel

Af STEFFEN MOESTRUP

Siden slutningen af 1980'erne har dansk film i en Oscarsammenhæng oplevet det, der kunne betegnes som en regulær guldalder. Med Gabriel Axels Oscar for bedste ikke-engelsksprogede film i 1988 (*Babettes gæstebud*, 1987) og Bille Augusts pris for *Pelle Erobreren* (1987) det efterfølgende år påbegyndtes en periode, hvor dansk film begyndte at nærme sig og/eller vinde respekt fra Hollywood og Oscarakademiet.

Dansk film har ni gange været nomineret for bedste udenlandske film (1957, 1960, 1962, 1988, 1989, 1990, 2007, 2011 og 2013), og to film, der rettelig kunne betegnes som bogstøtter i denne "Oscarguldalder",¹ er vinderen *Pelle Erobreren* og Nikolaj Arcels *En kongelig affære* (2012), som ved dette års jubilæumsshow blev nomineret i kategorien for "Best Foreign Language Film", en pris, der dog gik til Michael Hanekes *Amour* (2012).²

Lighederne imellem de ovenstående film er slående, og både *Pelle Erobreren* og *En kongelig affære* kan således siges at slægte den engelske *heritage*-film på i deres skildring af den danske historie, mens de også begge er adapteret efter populær og prestigøjs litteratur (hhv. *Pelle Erobreren* af Martin Andersen Nexø og *Livlægens besøg* af Per Olov Enquist).³ Samtidig er begge film universelle og almenmenneskelige historier om kærlighed, utroskab, fattigdom og folkestyre, og begge film kredser om temaer, som naturligt fænger et amerikansk publikum: hhv. immigration og familierelationer, demokrati og oplysningsfilosofi.

Der er således ligheder imellem August og Arcels bidrag til den danske Oscarhistorie, og de indskriver sig altså begge i det, man lidt populært kunne betegne som den danske "Oscarguldalder". Undertegnede har derfor sat de to instruktører stævne og spurgt dem om Oscaruddelingen, om oplevelsen af showet og om betydningen af deres nomineringer/priser.

Fig. 1: Bille August med sin Oscar.
Foto: Steffen Moestrup.

Gensyn med Oscar: Bille August og Oscarprisens betydning

Året er 1989. Efter en succesrig sejrsgang med Den Gyldne Palme i Cannes og en Golden Globe træder Bille August (fig. 1) nu ind i The Shrine Auditorium, hvor Oscarshowet skal afvikles.

Han er nomineret i kategorien "Best Foreign Language Film" for *Pelle Erobreren*, og minsandten om ikke August vinder statuetten og holder sin takketale i overværelse af superstjerner som Dustin Hoffman, Martin Scorsese og Meryl Streep. Et enormt øjeblik for dansk film, der ovenikøbet året forinden sejrede i samme kategori med Gabriel Axels *Babettes Gæstebud*.⁴

Ca. 25 år er der gået, siden Bille gik på scenen og modtog den gyldne statuette. Nu sidder vi i villaen ved Øresund, fjernt fra Oscarshowets glimmer og glamour. Men billederne kommer hurtigt igen hos Bille.

Hvordan fik du kendskab til nomineringen?

– Jeg blev ringet op af min producent, som fortalte, at *Pelle Erobreren* var dels nomineret til Oscar for filmen, men også Max von Sydow for bedste hovedrolle. Jeg blev virkelig glad, fordi jeg vidste, det betød meget for filmen. Rent kommercielt, rent reklamemæssigt ville det booste filmen. Jeg fik så æren af at skulle ringe til Max, og især for en skuespiller er det en stor ting, så han blev virkelig glad, kunne jeg høre i telefonen.

Hvor var du henne, da du hørte om nomineringen?

– Jeg var hjemme i Danmark. Jeg havde helt glemt det, altså at der også var noget, der hed Oscar. Så jeg blev meget overrasket. Den var jo blevet valgt forinden som Danmarks officielle bud på en Oscarkandidat, men det tror jeg ikke rigtig, var gået op for mig. Jeg er ikke så god til sådan noget. Jeg kan huske første gang, jeg tog til Cannes med *Pelle Erobreren*. Vores film blev vist hen mod slutningen af festivalen og fik rigtig god modtagelse. Der spurgte producenten, om jeg ikke ville blive til den sidste aften, og det gjorde jeg så. Og der begyndte de at dele priser ud, og jeg tænkte, det var sjovt at overvære. Så var der en pris tilbage – og jeg vidste ikke, de gjorde det baglæns, så de gemte den største pris til sidst. Og så blev mit navn nævnt. Jeg fattede ikke en dyt af det. Jeg gik heller ikke op i det. Det var egentlig meget skønt. [At] have den der uskyld.

Hvad skete der så, efter at filmen var blevet nomineret til Oscar?

– Det betød jo så, at jeg skulle rejse. Distributøren i USA bad mig komme over. Der blev lavet mange arrangementer for dem, der kunne stemme i kategorien, altså *promotion*-møder, hvor jeg skulle fortælle om mit liv og om filmen. Jeg deltog i forskellige frokoster, bl.a. på en dansk restaurant i Los Angeles.

Næsten en promotion-tur?

– Ja, for at smøre dem lidt. I den forbindelse skulle vi, der var nomineret i kategorien, også med til en Directors Guild-frokost. Det var faktisk rigtig

sjovt. Det er sjældent, at instruktører mødes, fordi vi jo oftest kun er en instruktør på en film. På det tidspunkt var Billy Wilder stadig i live. Det var fornøjeligt at snakke med ham. Også Barry Levinson og [Martin] Scorsese var til stede, kan jeg huske.

På selve dagen lå jeg i forberedelse til *Åndernes Hus* i Sydamerika, så jeg landede i Los Angeles om morgenen med fly fra Sydamerika og var helt rundtosset. Jeg havde ikke sovet. Min kæreste var fløjet fra København og var allerede på hotellet. Hun havde smokingen med fra København. Der var pres på den dag. Det starter meget tidligt. Man mødes allerede inden frokost. Vi kørte fra Beverly Hilton til et andet hotel, hvor alle nominerede var samlet. Her starter så hele turen ind til festivalteatret, hvor det foregik. Jeg har aldrig set så mange, lange, sorte limousiner før. Der er simpelthen ikke nok limousiner i Los Angeles, så man kører flere biler ind fra både Las Vegas og San Francisco for at dække det enorme behov for limousiner.

Alle nominerede i kategorien "Best Foreign Language Film" får en vært eller værtinde med, som følger en i hele forløbet og assisterer. Vi havde en elskværdig ældre dame, som også sad med i limousinen ind til teatret. Jeg kan huske, at bilens aircondition var i stykker, og solen bagte ned på den sorte bil. Det blev bare varmere og varmere. Den ældre dame sad med coca cola-dåser på panden og tog nylonstrømperne af for at komme af med noget af varmen. Jeg smed også jakken. Så ankom vi til The Shrine Auditorium, hvor showet skulle afvikles. Der var en kæmpe ståhej. Megen kø op ad den røde løber. Store tribuner, mange tilskuere, stort presseopbud. Hele tiden er der billeder, der bliver taget. En blitz, der fyres af. Man ser alle de kendisser, som man har læst om og set i andre film. Det er en kæmpe oplevelse i sig selv.

Man har ikke været igennem en generalprøve eller lignende forinden?

– Nej, bare en briefing, derfor har vi værtinden. Det er ekstremt velorganiseret, eksempelvis hvad tid man bliver hentet. Kl. 12.32 skal man køre, og det sker helt punktligt. Man kan ikke komme for sent. Det er et enormt organisatorisk arbejde, som bare skal flaske sig. Alle nominerede samles på et hotel, og det virker nærmest som en militærøvelse, og så får pressen at

vide, i hvilken rækkefølge de forskellige nominerede ankommer, så det hele er meget tigt.

Frem for alt et tv-show

Hvordan oplever du interessen for "Best Foreign Language Film"-instruktører?

– Det er jo klart, at jeg ikke er Tom Cruise, men jeg synes, der var stor interesse, og det har nok at gøre med, at filmen året inden havde vundet guldpalmerne i Cannes og fået gode anmeldelser. Så filmen var i pressens bevidsthed, men det skal gå stærkt på selve dagen. Man står i kø og gennemfører nogle effektive, hurtige interview, hvorefter man går ind i den store sal og får tildelt sine pladser. De nominerede i samme kategori sidder så yderst på rækken, så man ikke skal møve sig igennem mange mennesker, hvis man skal op på scenen. Så starter showet, og som du sikkert ved, er der masser af reklamepauser. Folk farer ind og ud under disse pauser, men så er der jo nedtælling til hver gang, hvor showet starter igen på tv, og så kommer alle de her doubles, som du måske har hørt om. Det er kvinder i kjoler og mænd i smoking, som er klar til at fylde de ledige sæder, så der ikke er tomme pladser at spore, når det sendes på tv. Der er virkelig meget fokus på, at det frem for alt er et tv-show.

Så det er ikke noget problem at gå ud undervejs?

– Nej, det er et langt show, så det er klart, at folk ikke kan holde ud at sidde så længe. Man kender jo så programmet og sidder og venter på kategorierne. Og så er det, vi begynder at nærme os den kategori, *Pelle Erobreren* er nomineret i. Jeg synes jo, at jeg havde forberedt en god takketale, og jeg var ikke særlig nervøs hele dagen, hvilket nok også hang sammen med, at jeg var så træt, men da min kategori nærmede sig, kunne jeg godt mærke hjerterbanken. Da det så blev vores tur, lagde jeg mærke til noget særligt. Jeg er jo mediebevidst, og ved de andre kategorier så jeg, at der altid var en meget kraftig og meget svedende tv-fotograf, der stillede sig foran den person, der lige straks skulle annonceres som vinderen. I tv ser man jo det her bil-

lede af alle de nominerede, men i de billeder er de alle undtagen vinderen filmet med telelinse, hvorimod den person, der annonceres som vinder, er filmet med håndholdt kamera, da kameramanden jo skal kunne følge vedkommende på vej hen mod scenen. Ham den kraftige fotograf fik en briefing i sin høresnegl, og så kom han hen til mig og stillede skarpt, og så tænkte jeg: "Ah nej, nu sker det - det her ligner et eller andet." Så på dén måde kom det ikke som en overraskelse.

Da mit navn så bliver nævnt, og jeg går op mod scenen, forsvinder den rimeligt gode tale, jeg havde forberedt, fuldstændig. Noget andet, jeg husker, er, at Oscar jo handler meget om glamour og glitter, men da jeg kommer hen til det podie, hvor jeg skal holde min tale, da jeg er blevet overrakt statuetten, bider jeg mærke i, at podiet er virkelig dårligt lavet. Det er sat sammen med gaffatape og en hæftepistol. Måske var det også med til, at jeg ikke kunne huske min tale, så min takketale blev meget kort. Bagefter hives man så ud til fotografering, men det er meget kort, og jeg skulle jo også skynde mig ind igen for at se, om Max også fik en Oscar. (Det gjorde han ikke, idet Dustin Hoffman fik statuetten for sin rolle i *Rain Man* [1988], red.).

Du havde ikke skrevet talen ned?

– Nej, jeg synes, den sad så godt i min hukommelse, at det ikke var nødvendigt at skrive den ned, men den var altså fuldstændig væk, da det gjaldt.

Så sagde du bare, hvad der faldt dig ind i situationen?

– Jeg tror, jeg sagde, at jeg havde lavet en film om meget fattige mennesker, og nu stod jeg med denne glitrende Oscar i min hånd. Sådan noget i den stil.

Kan du huske, hvem der overrakte dig Oscaren?

– Nej, det var to skuespillerinder, men jeg kan ikke huske hvem. Men efter den aften er der jo utrolig fokusering på dem, der har modtaget en Oscar. Man bliver nærmest med raket fart skudt ind i en stjernehimmel. Sådan er

det. Især i USA betyder det virkelig noget. Celebrities i USA er jo, ja det er nærmest deres royalti, Oscar er noget af det største inden for underholdningsindustrien. Showet er enormt. Det er godt tilrettelagt, og hvis man kan lide sådan noget, har det en høj kvalitet sammenlignet med fx European Film Awards, hvor man ikke kan finde ud af, hvad det skal. Mange kræfter vil have, at det for alt i verden ikke skal ligne Hollywood, hvilket betyder, at halvdelen kommer i cowboybukser. Altså man har jo sat sig mellem to stole, hvilket indebærer, at tv-stationer ikke gider vise det mere. Det gjorde de ellers i starten. I dag har European Film Awards og priserne ingen værdi. Hvem modtog prisen sidste år? Ingen kan huske det ud over den, der har fået prisen. Der må man sige, at Oscar tager det alvorligt på en anden måde og står inde for det show, som jo også ses af hele verden. Det må man alt andet lige tage hatten af for. I sidste ende, og det skal man heller ikke glemme, er showet jo til for at sætte fokus på film og få folk til at gå mere i biografen. Der er selvfølgelig en masse skulderklap og rygklap og professionel anerkendelse, men mest af alt er det jo for at skærpe interessen for film. Og det synes jeg, de har lykket med.

The Celebration

Du nævnte, at Pelle Erobreren havde vundet palmerne i Cannes året forinden. Havde du en fornemmelse af, at Pelle Erobreren måske var favorit i Oscarfeltet?

– Det var der mange, der sagde. Jeg kunne ikke bedømme det. I Cannes havde den ikke konkurreret med de film, som *Pelle Erobreren* senere konkurrerede med ved Oscarshowet, men vi fik jo en indikation ved Golden Globe-showet, hvor det netop var de samme film, *Pelle Erobreren* skulle konkurrere med, som senere kom i konkurrence ved Oscarshowet. Og her vandt *Pelle Erobreren* jo som bekendt en Golden Globe. Men derfor følte jeg mig nu ikke sikker.

Ikke før den svedende mand med det håndholdte kamera stod foran dig?

– Nej, det er rigtigt (griner).

Hvad sker der så, lige efter du har modtaget prisen?

– Jeg kom ud til de her hurtige tv-interview og fotosessions, for de billeder skal jo bringes videre ud i hele verden. Igen meget effektivt. Og så tilbage til showet, hvor jeg jo var superlykkelig. Det er virkelig et professionelt skulderklap. Og så er der kæmpe fester bagefter. Mange af dem, der ikke har modtaget priser, kører hjem med det samme. Men der er flere forskellige fester bl.a. hos de store studier og de store agenturer. Jeg gjorde nu ikke så meget i det.

Hvad gjorde du?

– Jeg var så træt, for jeg havde jo ikke sovet dagen i forvejen. Så jeg drak en hel masse champagne, og så væltede jeg omkuld på hotellet. Da jeg vågnede om morgenen, troede jeg, at det hele var noget, jeg havde drømt. Men så kiggede jeg på mit natbord, hvor der stod en Oscar.

Hvordan rent praktisk med Oscarstatuetten, render man rundt med den om natten?

– Ja, det gør man. Man vil jo ikke rigtig give slip på den.

Men måske er det svært at drikke champagne, mens man holder ved den?

– Nej, det er ikke noget problem.

"Award Winning Director"

Men der om aftenen, kommer der så allerede folk hen til en, fordi man nu lige pludselig er blevet et navn?

– Ikke rigtigt, for der er ikke mange producenter til stede. Det er mest fester med de andre nominerede. Men dagen efter sker der ting og sager. Så rykker det.

Hvordan det?

– I mit tilfælde blev jeg kontaktet af forskellige produktionsselskaber og agenter. Nu havde jeg allerede en agent. Men der sker en masse ting.

Altså agenter, der gerne vil have dig til at skifte over til dem?

– Ja, men nu havde jeg allerede et godt etableret samarbejde med en agent.

Men de folk, der ringer, er det så typisk inden for den amerikanske scene?

– Ja, hovedsageligt. Og man skal virkelig tage det med et gran salt. Det er så kompliceret at lave film. Der er så mange ting, der skal gå op i en højere enhed. Specielt med finansiering og casting. Gennem årene er jeg blevet tilbudt så mange film og været involveret i så mange projekter, som befinder sig tidligt i processen, og der er så lang vej til målet. Det, der sker normalt, er, at jeg bliver involveret på manuskriptstadiet. Så henvender producenten sig til mig, dels fordi vedkommende mener, at jeg vil kunne lave en god film ud af manuskriptet, men også fordi mit navn betyder, at vi kan få nogle skuespillere med på filmen, fordi jeg har et godt ry blandt skuespillere. Man kan ikke finansiere en film, før man har de gode skuespillere på plads. Når de skal finansiere en film, er det første folk spørger til: "Hvad handler filmen om?" "Hvem er instruktør?" Og frem for alt: "Hvem spiller med?" Og det kan tage meget lang tid at få pengene på plads. Så det, jeg mener, er, at når jeg får tilnærmelser fra producenter, er det jo slet ikke ensbetydende med, at filmen er klar. Det er en lang, lang proces.

Men det gode ved det er, at når man har fået en Oscar, så varer det jo ved resten af livet. Så er man "award winning director". Det står jo stadigvæk. Jeg har lige set traileren til min kommende film *Nattog til Lissabon*, som får premiere i Berlin på festivalen, og der står jo også lige "from the award winning director ..."

Men det her med at tage det med et gran salt, vidste du det på det tidspunkt, hvor du vågner efter Oscarfesten?

– Nej, jeg troede snarere, at nu kørte det stærkt. Men altså, det hjælper jo også med den Oscar. Det er helt sikkert. Det gør livet lidt lettere. Lidt lettere at finde penge. Måske ikke så meget lettere at få skuespillere med, for skuespillere går mere op i, om det er en instruktør, de har tillid til, snarere end, hvor mange priser vedkommende har vundet.

Men hvad gjorde du i praksis om morgenen – skyndte du dig at få arrangeret en masse møder med folk?

– Nej, det gjorde jeg nu ikke. Jeg havde jo også tømmermænd. Men jeg var i Los Angeles nogle dage, så dagen efter mødtes jeg med nogle forskellige og fik med det samme også involveret min agent i det. For man bruger jo også en agent til at sortere i henvendelserne. Der er mange bilforhandlere i den her branche. I Cannes fx vil jeg tro, at det er maks. 2 % af de projekter, der tales om, som ender med at blive til noget. Resten kan ikke finde finansiering. Så det er et mirakel, hver gang en film bliver lavet.

De her møder dagene derpå; var der nogle af dem, som førte til noget håndgribeligt?

– Nej, for på det tidspunkt var jeg allerede i gang med *Åndernes Hus*. Men det, som det faktisk betød, var, at Warner Bros. gik aktivt ind i *Åndernes Hus* og ville producere den. Så på den måde var det godt for mig. Sidenhen bliver det så ikke Warner Bros. alligevel, som producerede, men det var en af de måder, jeg kunne mærke Oscarsejren helt konkret på. Men det allervigtigste er jo, at det gavner filmen så meget. Man kan jo se, hvor store beløb producenter og studierne bruger på kampagner op til nomineringen. Helsidesannoncer og tv-spots, som prøver at få Academymedlemmerne til at stemme på netop den og den film. Det er jo fordi, at hvis en film går hen og vinder, betyder det fantastisk meget for lanceringen eller relanceringen af filmen. Og det kunne vi også mærke med *Pelle Erobreren*. Vi kunne profilere filmen meget bedre. Det er jo et kvalitetsstempel. Og det er især nødvendigt med udenlandske film, fordi det er så svært at hive amerikanerne i biografen og se en film med undertekster.

Så det betød også en bredere biografdistribution i USA for Pelle Erobreren?

– Ja, det gjorde det helt sikkert. Og i hele verden som sådan. At vi kunne sætte et Oscarlogo på filmen, gjorde en væsentlig forskel.

Men efterfølgende tager du så tilbage til optagelserne på Åndernes Hus?

– Nej, på det her tidspunkt er jeg stadig i gang med forberedelserne. Så det fortsatte jeg med. Og så gik der ged i det med Warner Bros., der ikke kunne beslutte sig for, hvordan de ville lave *Åndernes Hus*. På det tidspunkt ringer Ingmar Bergman så for at høre, om jeg har lyst til at lave *Den gode vilje*, og det var et fuldt finansieret projekt. Så sagde jeg til Warner Bros., at nu ”klapper vi lige hesten – lad os vente, til vi har fundet ud af, hvordan filmen skal laves” – hvorefter jeg så tog til Sverige og lavede *Den gode vilje*.

Nu nævnte du, at prisen åbner nogle døre, men gør prisen også noget mentalt ved en i forhold til det med, at man lige pludselig er i en anden liga?

– Jeg synes ikke, det betød det store. Det må det heller ikke. Det er en ros, og det er sjovt. Der er mange, som siger: ”It’s very, very sexy to be up there on stage,” og det er det da også. En kæmpe oplevelse. Og man har jo vundet Oscar for resten af livet. Men året efter er der en ny vinder, så på den måde skal man jo tage det, for hvad det er.

Men jeg tænkte også på, om du følte et større pres, fordi du nu var en af de store kanoner, som derfor helst også skulle lave en vellykket film næste gang?

– Det er der sikkert nogle, der gør, men det gjorde jeg ikke. Jeg fokuserer på nerven i filmen, så jeg tænker ikke på den måde. Det kan man ikke bruge til noget. Det kan hurtigt blive alt for narcissistisk.

Pelle Erobreren og den ”klassiske” Oscarvinder

Hvorfor tror du egentlig, det var Pelle Erobreren, der vandt?

Fig. 2: Bille Augusts filmatisering af Martin Andersen Nexø's best-seller, *Pelle Erobreren*, startede i slutningen af 1980'erne en egentlig dansk "Oscarguldalder". © Nordisk Film.

– Først og fremmest er det en god film. Det er en film, der har et godt relationsdrama. Dybest set er *Pelle Erobreren* en kærlighedsfortælling om en far og en søn. Og det er jo universelt. Og så er det jo en film om immigranter, og hvis der er noget, amerikanerne i særdeleshed kan relatere til, er det jo immigration. Efter Oscaruddelingen fik jeg rigtig mange tilbud om at lave immigrationshistorier, fordi det havde jeg bevist, at jeg kunne. Men det havde jeg slet ikke lyst til. Det var heller ikke særlig gode manuskripter. En anden grund til, at *Pelle Erobreren* vandt, var måske også, at den har sådan en helt særlig, måske nordisk identitet.

Føler du, at der er visse typer film, der har større chance for at vinde end andre?

– Ja, det skal være seriøse film, medmindre det er sprudlende visuelle film. Fx er *The Artist* jo ikke nogen særlig dyb film, men den er så virtuos og en hyldest til filmkunsten, så det kan jeg godt forstå, er en film, der vinder. Men ellers er det jo typisk film, som kan fortælle en god historie, som er vedrørende og engagerende, og som måske har en dybere mening, der går hen og vinder.

Nu har du været både til Golden Globe og i Cannes – hvordan oplever du Oscar ift. de to andre shows?

– Oscar er bare et større show. Oscar er særlig designet til tv. Det er de bedste artister, de får til at optræde. Det er hamrende professionelt, hvilket nok

også er med til at fastholde den magi, der er omkring det. Det appellerer jo nok også folk til at gå mere i biografen, end Cannes og Golden Globe gør det.

Det handler om penge

Oplevede du egentlig, at der efter din sejr pludselig var folk, der gerne ville mødes med dig, som måske ikke ville det tidligere?

– Ja, det var især agenter, der tidligere havde været kølige og reserverede. Nu var jeg pludselig det vigtigste i deres liv.

Gjorde du noget specifikt for at udnytte Oscarstatuetten bedst muligt?

– Nej, det synes jeg ikke. Det er nok mere det, at film handler så ufattelig meget om finansiering. Jeg har læst en bog af Orson Welles, hvor han siger, at han bruger 10 % af tiden på at snakke om det kreative, og resten af tiden går med finansiering og den slags. Det er nok meget rigtigt. På den måde har Oscar hjulpet mig godt på vej. Det har gjort finansieringen lettere.

Er der en forældelsesfrist; altså at Oscarsejren skal være inden for de seneste 5-10 år for at kunne tiltrække opmærksomhed?

– Sådan er det nok altid. Alle vil have det sidste nye. Men jeg har trods alt lavet en del film gennem årene, hvor mange også har været kommercielle succeser, så på den lange bane holder en instruktør-Oscar nok rimeligt. Det er noget andet med skuespillerne. Hvis en ung skuespillerinde vinder en Oscar, men ikke laver noget af betydning forholdsvis hurtigt derefter, kan hun hurtigt forsvinde ud af billedet igen. Det går frygtelig hurtigt. Men holdbarheden hos instruktører er meget bedre, især hvis du har en lang produktion bag dig. Det er dog klart, at hvis du laver to-tre flop lige efter Oscarsejren, så er du færdig i branchen.

Episke film og glittede konkurrencer

Nu tog du til Sverige efter Oscarsejren og lavede Den gode vilje, men hvor-

dan tror du, at Oscarsejren påvirkede dit engagement på den amerikanske scene?

– Det har betydet, at jeg har fået tilbud fra Hollywood. Og jeg har jo også lavet film, der er finansieret fra Hollywood, så det har bevirket, at der har været en bevidsthed omkring mig. Men studier og producenter i USA er jo også begavede mennesker, der kan se, hvilke typer film de kan bruge mig til. Jeg er jo også blevet tilbudt at lave actionfilm og skrækfilm, men det kan jeg ikke lave. Jeg aner ikke, hvordan man gør. Når producenterne i Hollywood sidder på deres kontor og skal finde ud af, hvem der skal løse hvilke projekter, har de jo meget øje for den slags. Der hører jeg under en kategori med andre instruktører såsom Ang Lee. Jeg ved, at han og jeg ofte får tilbudt de samme film.

Hvad vil du sige, det er for en type film?

– Det er nok meget de her relationsdramaer og måske nogle lidt mere episk anlagte film. Film, der fortæller en god historie, men hvor der også er plads til fordybelse, og hvor de er meget drevet af karakterbeskrivelser.

Kan du nævne en film, som du helt sikkert ikke havde lavet, hvis det ikke var for Oscar?

– Jeg tror måske *Les Misérables*. Det er gætterier, men det er nok den film, der ikke ville være blevet til noget uden Oscarstatuetten.

Nu er der jo gået en del år, siden du vandt. Har dit syn på Oscar ændret sig med årene?

– Det er jo ikke noget, jeg går og tænker over til daglig. Jeg fokuserer jo bare på de projekter, jeg er i gang med, og de projekter, jeg gerne vil lave. Men selvfølgelig mærker jeg det hver gang, der er Oscaruddeling. Jeg er jo medlem af The Academy, for det bliver man automatisk, når man vinder. Så får jeg tilsendt alle dvd'erne med de film, der prøver at komme i betragtning til

en Oscarnominering.

Så du stemmer også?

– Ja, jeg stemmer både ift. nomineringer og i de endelige kategorier.

Hvilke kategorier stemmer du i?

– Det er mange kategorier. Ikke "Best Foreign Language Film". Det er den eneste kategori, jeg ikke kan stemme i. Så det er bl.a. bedste fotografi, bedste film osv. Det er faktisk noget, jeg tager meget alvorligt. Det betyder jo meget, hvem der vinder. Og når man nu har sådan en konkurrence, som jeg egentlig er lidt imod at have inden for kultur, så synes jeg, at man er nødt til at tage det alvorligt, så jeg tænker meget over det, inden jeg sætter mit kryds.

Så du får simpelthen en stak dvd'er, der er udvalgt på forhånd?

– Ja, de er jo udvalgt af producenterne, som gerne vil have deres film på listen. Og de ved jo godt, hvilke film der kan have en chance.

Men det er vel ret store mængder?

– Ja, jeg modtager rigtig mange. Det gode ved det er, at jeg jo så får set en masse film. Og mange skuespillere. Og da jeg laver internationale produktioner, er det jo en meget god måde for mig at holde mig opdateret på ift. interessante skuespillere.

Vælger du nogle bestemte kategorier ud, som du stemmer i?

– Ja, jeg prøver at vælge noget, jeg har forstand på. Det er jo enormt svært at vurdere makeup eller lyddesign, hvis det nu er en dårlig film, man har med at gøre.

Er det en forpligtelse, der følger med, når man har vundet?

– Nej, man kan godt lade være, men jeg synes, det er en fin mulighed for at følge lidt med.

Kan du så også deltage i showet?

– Ja, man får tilbud om det, men så er der lodtrækning efterfølgende, for alle medlemmer kan jo ikke være med. Men så sjovt er det heller ikke, når man ikke selv er nomineret. Jeg ville aldrig betale en flybillet til Los Angeles for det.

Hvad synes du egentlig om princippet med at have sådan en filmkonkurrence?

– Principielt er jeg imod al form for konkurrence inden for kultur, fordi det er så usammenligneligt. Men jeg synes, det er o.k., forstået på den måde, at man værdsætter en særlig god præstation og får samtidig folk til at gå mere i biografen, så på den måde er det jo berettiget. Oscarshowet er jo meget glittet, men det skal det nok være for at få de store networks med på at vise det.

Hvordan har du det egentlig personligt med det her lidt glittede show?

– Jamen, det er jo ikke mig på den måde. Det er jo en rolle, man påtager sig. Man kører med på det. Og så dagen efter pakker man sin smoking ned i kufferten igen, og så har man glemt det hele.

Når du kigger tilbage, hvordan figurerer Oscarstatuetten – er det højdepunktet i din karriere?

– Nej, slet ikke. Højdepunktet er altid den næste film. Når man har skrevet et manuskript, der fungerer godt, og man laver en enkelt scene, der fungerer godt og fanger essensen af filmen. Kameraet kører, lyset er perfekt,

skuespillerne eminente. De der få sekunders magi, som opstår, som man aldrig kan reproducere eller gøre om, men som handler om en masse menneskers koncentration; at det lige præcis sker, og at kameraet registrerer det. Det er for mig magi. Langt større end Oscar. Det er det, det hele handler om.

Billetten til Hollywood – Nikolaj Arcel og Oscarnomineringen

Omtrent 25 år efter Bille Augusts pris for *Pelle Erobreren* var den danske offentlighed igen på den anden ende, denne gang i forbindelse med nomineringen af Nikolaj Arcels *En kongelig affære* (2012).

Fig. 3: Genreekvilibristen Nikolaj Arcel. Foto: Jeppe Gudmundsen.

Efter 10 års pause, hvor Oscarshowet i Danmark var blevet henlagt til nichekanaler og enkelte af landets biografale, blev showet igen vist på TV 2's hovedkanal, hvor *En kongelig affære* ofte var genstand for særlig opmærksomhed.⁵ Uden for de danske grænser var der dog ikke mange, som levnede Nikolaj Arcels film nogen chancer imod Michael Hanekes *Amour* (2012; fig. 4), da Oscarshowet løb af stabelen den 24. februar i år på det nyligt omdøbte Dolby Theatre. Og det blev da også som ventet *Amour*, der sejrede. Ikke desto mindre var Oscarnomineringen både et stort skulderklap og en vigtig brik i den amerikanske karriere, som Arcel i disse år er ved at stykke sammen.

Fig. 4: Nikolaj Arcel storslåede og historiske *En kongelig affære* (2012) blev nomineret i 2013, men prisen gik – som også Arcel forventede det – til Michael Hanekes kammerspilsagtige *Amour* (2012) (bl.). © Sony Pictures Home Entertainment.

Fra barnlig glæde til fest og ballade

Hvordan fik du at vide, at du var nomineret?

– Jeg havde været oppe den halve nat, fordi jeg ikke kunne sove, og ud-meldingen kom allerede kl. 5.30 Los Angeles-tid. Da jeg endelig gik ud til fjernsynet, var Rasmus Heisterberg der også. Vi sad i knugende tavshed og rystede i bukserne, indtil de endelig sagde filmens titel.

Hvordan var din reaktion på nomineringen?

– Vi eksploderede i barnlig glæde. Det var kulminationen på et halvt års arbejde og forventning. Og da vi godt vidste, at vi ikke kunne vinde over *Amour*, følte vi, at vi netop der havde fået alt, hvad vi drømte om. Fra Berlinfestival i marts 2012 til Oscar i februar 2013. Et års skøn rejse verden rundt med filmen.

Hvad sker der op til selve Oscarfesten, altså i ugerne forinden?

– Der er en del officielle Oscararrangementer, hvor man møder alle de andre nominerede og ser klip og holder taler. Men de sjoveste fester er de mere private, hvor folk holder Oscarfester for os nominerede. Det er mere intimt, og man står og ryger smøger i baggården med filmstjerner.

Kunne du allerede med nomineringen mærke en forandring i din karriere og dine muligheder?

- Absolut. Jeg landede tre stærke job kort efter nomineringen, store film, som jeg formentlig havde haft sværere ved at få, var det ikke sket.

Hvad sker der på selve Oscardagen?

- Man går langs den røde løber i uendelig lang tid, taler med de tv-stationer og journalister, der har bedt om tid med en. Det er ikke så slemt, når man er "Foreign Film Nominee". Det er værre, hvis man er De Niro.

Hvordan oplevede du Oscarshowet?

- Det var skidesjovt endelig at se det live efter at have fulgt det på tv i så mange år. Men jeg er enig i kritikken af aftenens show, at det var tilbage-skuende og havde for mange uaktuelle musicalelementer.

Er det en fest, en forestilling, eller hvad kan det sammenlignes med?

- Det er en forestilling, ligesom at være i teateret, bare med reklamepauser.

Prøv at beskrive øjeblikket, da vinderen i din kategori udnævnes.

- Alle de nominerede blev placeret tæt på scenen, jeg fik kun lov at tage kæresten med mig ned. Jeg havde kun et par sekunder, hvor jeg tænkte, at vi måske alligevel ville vinde. Men da de sagde *Amour*, var jeg helt rolig og enormt lettet over, at det hele var overstået.

Hvad skete der resten af aftenen og natten?

- Vi droppede forbi Governor's Ball, som er det officielle after-party, og hang ud med nogle af de andre nominerede. Mads Mikkelsen, Alicia Vikander, min kæreste og jeg. Især snakkede jeg med den chilenske instruktør Pablo Larrain, vi følte det, som om vi begge havde været igennem noget særligt sammen.

Bliver man som Oscarnomineret eksempelvis på festnatten tilbudt projekter af producenter eller lignende?

– Nej, det handler kun om sjov og ballade. Men [jeg] tror, det er endnu sjovere, hvis man har vundet.

Certificeret "Academy Award Nominee"

Hvad tror du, at Oscarnomineringen kommer til at betyde for din fremtidige filmkarriere?

– Det vigtigste er, at jeg nu for altid vil have certifikatet "Academy Award Nominee" – det skaffer job og respekt, og især betyder det, at mange skuespillere brænder for at arbejde med en. Og det giver pote her i USA.

Hvilken status fornemmer du, at Oscar har i det amerikanske filmmiljø kontra andre landes filmmiljøer?

– Oscar er det største, der findes herovre. De aner nærmest ikke, at Cannes og Berlin eksisterer. For dem er der kun to filmpriser, der betyder noget – Oscar og Golden Globes.

Andre danske instruktører har jo brændt nallerne lidt med deres virke i Hollywood. Hvordan tænker du, at du vil gribe det an?

– Det er rigtigt, at der er andre danskere, der har brændt nallerne. Jeg har tænkt mig at gribe det sådan an, at jeg vælger projekterne med meget stor omhu og kræsenhed og forhåbentlig ender med at lave en god film.

Efterspil

Som certificeret "Academy Award Winner" og "Academy Award Nominee" har Bille August og Nikolaj Arcel indskrevet sig i den danske film- og Oscar-historie, og de er blevet indlemmet i det panteon af instruktører, som man lægger mærke til og overvejer at skyde penge i "over there". Begge er de

skeptiske over for Oscarshowets tilbageskuende og glittede karakter, men begge mener de, at Oscarhæderen har haft en betydning ift. det at få tildelt og/eller finansieret diverse filmprojekter. Sammen med Susanne Bier, Gabriel Axel, Kaspar Rostrup og kortfilmsinstruktører som Anders Thomas Jensen tegner de det, der kunne beskrives som "den danske Oscarguldalder". Om den øgede interesse for dansk film fra Oscarakademiets side (siden slutningen af 1980'erne) skyldes et kvalitetsløft eller snarere en Hollywoodisering af dansk film, kan der ikke gives et entydigt svar på. Men den internationale opmærksomhed omkring danske instruktører og film er ikke for nedadgående (jf. nomineringen af Nicolas Winding Refns seneste film *Only God Forgives* [2013] til Den Gyldne Palme), og sidste kapitel i den danske Oscarhistorie er næppe skrevet med nomineringen af *En kongelig affære*.

Noter

1. For mere om denne danske "Oscarguldalder" se da Helle Kannik Haastrups kapitel om den danske Oscarhistorie andetsteds i denne bog.
2. Susanne Bier, der som den eneste dansker har opnået to Oscarnomineringer i kategorien for "Best Foreign Language Film" (for hhv. *Efter brylluppet* [2007] og *Hævnen* [2010]), indtager en særlig plads i den danske Oscarhistorie og er derfor genstand for særskilt behandling i Søren Bastholms kapitel om *Hævnen* andetsteds i denne bog.
3. I denne kobling af periodedrama og prestigøjs adaptation har de således affinitet til det, Andreas Halskov i introduktionskapitlet – lidt vægrende – betegner som den "klassiske Oscarfilm".
4. Den reelle betydning af Oscarnomineringerne og priserne i 1980'erne, 90'erne og 00'erne kan naturligvis diskuteres, og man kunne anskue det som udtryk for en håndværksmæssig kvalitetstradition eller en begrædelig Hollywoodisering af dansk film. At internationale filmpriser, ikke mindst Oscarstatuetter, dog har en kommerciel betydning for nationer, produktionsselskaber og filmfolk, kan næppe diskuteres.
5. For mere herom se introduktionskapitlet til denne bog.